

tli številna zapletena jezikovna vprašanja. Na koncu nas seznanja z nekaterimi zanimivostmi iz svoje etimološke »delavnice«.

Etimologija, osrednja tema Bezlajevega zanimanja, se kot rdeča nit vije skozi njegovo znanstveno delovanje. Že leta 1942 je začel sistematično zbirati gradivo za slovenski etimološki slovar, ki ga je pripravljala etimološka komisija SAZU (Ramovš, Nahtigal, Breznik, Grafenauer). Pozneje nadaljuje delo F. Bezlaj sam v okviru etimološko-onomastične sekcije inštituta za slovenski jezik SAZU. Po izidu poskusnega zvezka etimološkega slovarja slovenskega jezika (1963) je v tisku pripravljenih že nekaj snopičev. Etimološki slovar slovenskega jezika je Bezlajev življenjski cilj. V vrsti slovarjev, ki so jih že izdali in jih še izdajajo drugi slovanski narodi, bo prav zaradi specifičnosti slovenskega jezika izredno pomemben in zanimiv za slovansko in neslovansko jezikoslovje.

VIKTOR SMOLEJ

Petnajstega septembra je praznoval šestdesetletnico življenja predavatelj za slovaški jezik in književnost na filozofski fakulteti v Ljubljani, slovenski literarni zgodovinar in urednik Viktor Smolej.

Rodil se je v Prvačini pri Gorici, gimnazijo je obiskoval v Šentvidu nad Ljubljano, potem pa klasično gimnazijo v Ljubljani, kjer je leta 1929 maturiral. Na filozofski fakulteti v Ljubljani je v letih 1929-33 študiral južnoslovanske književnosti in srbohrvaški jezik. Slavistične študije je nadaljeval v Bratislavi, kjer se je posebej specializiral v slovakistiki. Do začetka profesorskega delovanja v Murski Soboti (1936) je bil urednik pri Mohorjevi družbi in Mladiki.

Po nemški zasedbi Štajerske je bil profesor Smolej izgnan v Srbijo, od koder se mu je po nekaj mesecih posrečilo vrniti v Ljubljano. Tu je deloval kot aktivist OF in jeseni leta 1943 odšel v partizane. Na osvobojenem ozemlju je opravljal različne funkcije: v uredništvu Slovenskega poročevalca, kjer je uvedel kulturno rubriko, v upravni službi in pri organizaciji šolstva.

Po osvoboditvi je do leta 1947 delal pri slovenskem ministrstvu za prosveto, nato je bil imenovan za lektorja slovaškega jezika na filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer dela še danes kot predavatelj za slovaški

Pomembno je poudariti, da je France Bezlaj v svojem dolgoletnem znanstvenem ustvarjanju prišel do čisto svojih, izvirnih metod. Zato ima njegovo delo toliko večjo vrednost, zato si je pridobil trden znanstveni ugled. Nadvse pomemben delež v slovenski slavistiki ima France Bezlaj tudi kot sodelavec in večletni urednik slavističnih glasil — Slavistične revije in Jezika in slovstva.

France Bezlaj je vedno aktivno spremljal tudi dogajanja v drugih, mejnih strokah in se nanja pogosto odzival z različnimi spisi. Kljub težavnim razmeram, v katerih je velik del svojega življenja živel in ustvarjal, je naš jubilar ostal človek velike vedrine in optimizma.

Ob njegovi šestdesetletnici mu želimo čimveč zdravih in uspešnih let, posebno pa želimo, da bi dokončal svoje življenjsko delo.

Janez Keber
SAZU Ljubljana

jezik in književnost. Za svoje dolgoletno in zaslužno delo je bil Viktor Smolej odlikovan z visokimi jugoslovanskimi odlikovanji, bratislavsko univerza Komenskega pa ga je leta 1964 odlikovala s svojim odličjem za zasluge pri širjenju in poglobljanju slovaško-slovenskih kulturnih stikov.

Profesor Viktor Smolej je kot izredno razgledan in tenkočuten poznavalec slovaškega jezika in književnosti med svojim več kot dvajsetletnim delom na filozofski fakulteti vzgojil vrsto mladih slovakistov, ki s svojim prevajalskim in drugim kulturnim delovanjem gojijo in krepijo poznavanje slovaške kulturne preteklosti in sedanosti pri nas. Kot odličen pedagog in metodik je jubilar več let predaval tudi metodiko pouka slovenskega jezika in književnosti za naše slaviste.

Ob pedagoškem delu in proučevanju slovaškega jezika, literature in kulture pa je Smolej velik del svojega življenja in strokovnega zanimanja posvetil znanstvenemu raziskovanju slovenskih literarnozgodovinskih vprašanj. Kot neposrednemu udeležencu našega narodnoosvobodilnega boja mu je pri tem najbližja slovenska partizanska književnost. O njej je napisal in objavil številne tehne članke in študije; njegov pregled slovstva iz let 1941-45 (predavanje na slavističnem zborovanju v Mariboru 1954, izšlo v Pogovorih o jeziku in slovstvu 1955) velja še danes kot temeljno

delo s tega področja. Neprecenljive vrednosti za slovensko literarno zgodovino bi bila sinteza avtorjevih literarnozgodovinskih raziskav tega obdobja. — Njegovo strokovno odprtost in širino pa izpričuje dejstvo, da so ga pritegovala tudi druga literarna vprašanja in osebnosti. Tako je z izredno podrobnim in zanesljivim komentarjem opremil izbrano delo Fr. Ks. Meška, z ustrežno študijo izbrana dela Ivana Roba, z opombami in spremno besedo Kersnikove pripovedne tekste in drugo.

Izjemno dragocen prispevek slovenski literarni zgodovini in teatrologiji je Smolejev obsežni in izčrpn Slovenski dramski leksikon, ki je v dveh delih izšel leta 1961-62. V njem upošteva ustvarjalce iz celotnega spektra gledaliških dejavnosti, od pisateljev in prevajalcev dramskih in opernih besedil do igralcev in scenaristov. Tako je leksikon pravzaprav na poseben način napisana zgodovina slovenskega gledališča.

Intimen in samosvoj strokovni odnos do literarne umetnine mu je nedvomno omogočal tudi njegov književnostvarjalni dar, ki je razviden iz njegovega izvirnega leposlovja, še bolj pa iz njegovega preva-

jalskega opusa. Prevajal ni po naročilu, ampak po lastni presoji, ki mu jo je narokovalo globoko poznavanje slovanskih književnosti. Seveda so najštevilnejši in najpomembnejši Smolejevi prevodi iz slovaščine, poleg tega pa je veliko prevajal tudi iz češčine, srbohrvaščine in lužiščine. — V obratni smeri pa je tudi nenehoma posredoval slovensko besedno umetnost slovaškim prevajalcem in založbam. Veliko truda in znanja je vložil tudi v ustanovitev in delovanje lektorata slovenskega jezika in književnosti na bratislavski univerzi.

Profesor Smolej se kljub intenzivnemu pedagoškemu, znanstveno raziskovalnemu in uredniškemu delu ni nikoli branil sodelovati v strokovnih društvih, v društvu slovenskih prevajalcev, v slovenskem slavističnem društvu. V obeh je pogosto nastopal kot predavatelj, večkrat pa je prevzel in opravljal vodilne društvene funkcije. Bil je pobudnik za ustanovitev Jezika in slostva in njegov sodelavec.

Po vsem tem je mogoče reči, da smo se ob šestdesetletnici profesorja Viktorja Smoleja spomnili strokovno in ustvarjalno bogate osebnosti.

Uredniški odbor

Zapiski, ocene in poročila

ŠTIRISTO LET ZORANIČEVIH PLANIN

Ob 400-letnici prvega hrvaškega romana — *Planine Petra Zoranića* — je bilo oktobra lani v Zadru znanstveno zborovanje, na katerem je sodelovalo lepo število literarnih zgodovinarjev, jezikoslovcev in drugih znanstvenih delavcev s prispevki o Zoraniću in njegovem delu. Gradivo je objavila Zadarska revija, ki je tokrat svojo peto številko (1969) spremenila v zajeten zbornik, posvečen pisatelju Zoraniću (prek 200 strani). Prispevke je mogoče razdeliti v tri skupine: v prvo bi spadali tisti, ki se dotikajo bolj splošnih zgodovinskih in kulturnih značilnosti Zoraničevega časa, Zadra in Dalmacije, v drugo skupino sodijo literarnozgodovinski sestavki o Zoraniću in njegovih Planinah, v tretjo pa razprave o jeziku in stilu prvega hrvaškega romana. Avtorji so predstavili enega izmed starejših hrvaških pisateljev na ustrezni znanstveni ravni, metodološko domiselno in dovolj zanimivo tudi za širšo kulturno javnost. V posameznih prispevkih v zborniku so znanstveni delavci strnili dosedanje ugotovitve o Zoraniću in njegovem delu

in nato na tej podlagi zgradili nova spoznanja, načeli pa tudi še povsem neraziskana poglavja in tako pripomogli k popolnejši osvetlitvi te vsekakor pomembne osebnosti in njenega deleža v hrvaški literaturi.

V uvodnem premišljanju je *Franjo Švelec* (*Petar Zoranić i mi*) poudaril, da po svoji formalni plati Planine vsebujejo sicer vse poglobitve značilnosti pastore, metamorfoz in petrarkizma, da pa pod to zunanjo prevleko vre življenje, ki je drugačno od tistega v grško-latinskih in italijanskih zgledih. »Glede na tedaj vladajoča načela poetike je Zoranić poiskal posebno obliko, da bi v njej in z njo izrazil nekaj drugega, nekaj, za kar je zunanja oblika samo način obstajanja tistega notranjega.« To misel so na različne načine in ob različnih tematskih področjih potrdili tudi drugi razpravljavci. Med sestavke, ki se ukvarjajo s splošnozgodovinskimi ali kulturnimi vprašanji v zvezi z Zoranićem, moramo uvrstiti: *Zadar i Nin u Zoranićevo doba* (Vje-